

פרי קודש היולאים

לעילוי נשמת
צאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל
ר' יחזקאל יצחק ז"ל
ומרת מרים הינדל (רחמן)
ע"ה בני הגה"צ
רבי בנימין זאב קרויס זצ"ל
נלב"ע כ"ג מנחם אב
תש"א; תשנ"ה
תנצב"ה

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק היולל זצ"ל
אברק"ק סאסרעגען זי"ע

פר' עקב תשפ"ב

בס"ד, גליון מס' 25

פר' עקב

אף המצוות שהשכל מחייבן יקיימן מפני גזירת המלך

וְהָיָה עִקֵּב תִּשְׁמָעוֹן וְגו'

(דברים ז' י"ב)

קל לקיימן באשר אף בלי ציווי ד' השכל מחייבן, אבל רצון השי"ת שאף אותן נקיים מצד שהן מצוות ד' ולא מצד השכל וההגיון. וכאשר נקיים את המצוות האלו מפני ציווי ורצון השי"ת נקבל שכר בעולם הזה - היינו הפירות של השכר, אבל הקרן קיימת לעולם הבא¹. וזהו שאמר הכתוב "היום לעשותם" ופירש רש"י "ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם".

וכי תאמר מה נאכל בעולם הזה, על זה ממשיך הכתוב "והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה" ופירש רש"י "אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון וכו'", הרי שכאן בפר' עקב מדובר במצוות השכליות שהשכל מחייבן ולכן הן מכונות מצוות קלות, ועליהן אמר הכתוב אם אותן תשמרו לעשות מצד ציווי השי"ת כמו החוקים², אזי תזכו לכל הברכות בעולם הזה בבני חיי ומזוני, שתאכלו פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לכם לעולם הבא. (ח"ב עמ' קנ"ט)

לכאורה יש כאן סתירה, שפר' ואתחנן מסיימת בפסוק (דברים ז' י"א) "ושמרת את המצוה וגו' היום לעשותם" ופירש רש"י "היום לעשותם, ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם", ומזה מובן ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא. ואילו ממש אחר כך בתחילת פר' עקב מביטיחה לנו התורה שאם נשמור את מצוות התורה נתברך בכל טוב כדכתיב "וברך פרי בטןך ופרי אדמתך וגו' והסיר ד' ממך כל חולי וגו'" והיינו כל הברכות בעולם הזה בבני חיי ומזוני.

ונראה לפרש, דהנה יש מצוות שגם בלא ציווי השי"ת הי' השכל האנושי מחייבן, כגון כיבוד אב ואם, איסור גניבה וגזילה ושאר מצוות שבין אדם לחבירו, שהנימוס וההגיון מחייבן וגם אומות העולם מקיימים אותן. ולעומתן יש מצוות שרק משום ציווי ד' ורצונו ית"ש למדנו לעשותן.

והנה המצוות שהשכל האנושי מחייבן מכונות מצוות קלות, כי

שלא לרדוף אחר התאוות

וַיִּעַנְךָ וַיַּרְעִיבְךָ וַיֹּאכְלֶךָ אֶת הַמֶּן וְגו'. וְשָׁמַרְתָּ אֶת מִצְוֹת ד' אֲלֶיךָ לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי וַיִּלְרָאָה אֹתוֹ

(דברים ח' ג'-ו')

באצבע קטנה, וזהו אף שהי' שולחנו מלא כשולחן מלכים⁴. ולכן מתחילה כתיב "ויענך וירעיבך" אף שאחר כך כתיב "ויאכילך את המן" שהיו בו כל הטעמים, וזהו כדי שילמדו ישראל שלא לרדוף אחרי התאוות, ועל ידי זה יזכו להשמר מכל עוון ולקיים "ללכת בדרכיו וליראה אותו". (ח"א עמ' רע"ד)

הנה הרדיפה אחרי המותרות והתאוות היא המביאה את האדם לכל החטאים³. ואין הכוונה שצריך לפרוש מעניני העולם הזה, אלא צריך שיאכל מה שאוכל וישתה מה ששותה לצורך ולקיום הגוף ולא לשם ריבוי התאוות. וכדמצינו אצל רבינו הקדוש (כתובות ק"ד ע"א) שזקף עשר אצבעותיו למעלה ואמר שלא נהנה מעולם הזה אפילו

¹ רבינו הגה"ק זצ"ל ציין לפירוש התוס' יו"ט למשניות מסכת פאה פ"א מ"א בשם הרמב"ם, עיי"ש.

² מה שרבינו הגה"ק זצ"ל מבאר שהכתוב מרמז שיקיימו את המצוות כמו חוקים, אפשר שזה מרמז בהמשך הפסוק "ושמרתם ועשיתם אותם" דהוי ככפל לשון, ובא לומר שתקיימו זאת כמו חוקים.

³ רבינו הגה"ק זצ"ל ציין לדברי חז"ל במסכת אבות פ"ג מ"ג, עיי"ש.

⁴ כדאיתא במסכת עבודה זרה י"א ע"א.

בקשו רחמים
לרפואתו השלימה של נכד רבינו
דב בן שינדל בילא
הזקוק לרחמי שמים מרובים בתוך שאר חולי ישראל

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבנו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

ביאור דברי רש"י בפירושו על הפסוק
'אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד'
(דברים י"ז)

הברטנורא, שהקב"ה אינו נושא פנים אפילו לצדיק גמור. אלא פירש, אם תפרוק עולו. שעל עוון חמור כזה של פריקת עול האמונה והמצוות, שנאמר בו (במדבר טו לא), 'כי דבר ה' בזה ואת מצוותו הפר היכרת תיכרת הנפש ההיא', בוודאי שאינו נושא פנים. שהרי על זה לא שייך לומר, כדאי הם ישראל לשאת להם פנים.

ועל מה שפירש רש"י, 'ולא יקח שוחד', לפייסו בממון. הקשה הרא"ם, איך שייך שוחד ממון לגבי הקב"ה. ולמה לא פירש, ולא יקח 'שוחד' של מצוה במקום העבירה, שיוותר לו עונש העבירה שעבר, בעבור המצוה שעשה. אלא נותן לו שכרו בעבור המצוה שעשה, וענשו בעבור העבירה שעבר, וצריך עיון, ע"כ.

ושמעתי מאדוני מו"ח הרב הגאון זצ"ל, לתרץ קושיית הרא"ם, עפ"י המשנה באבות (פ"ב מ"ד) עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו. ופירש הברטנורא, עשה רצונו כרצונך, פזר ממוןך בחפצי שמים. כרצונך, כאילו פיזרת אותם בחפצך.

לפי זה הוי אמינא, אם הוא מפזר ממון בחפצי השמים, אזי יעשה הקב"ה רצונו לוותר על עבירות, שהם רצונו של האדם. וזה אינו, רק הקב"ה משלם שכר המצוה בפני עצמו ועונש העבירה לעצמו. ולזה כיוון רש"י בפירושו, 'ולא יקח שוחד' לפייסו בממון, היינו שוחד הממון שפיזר האדם לצרכי מצוה. ומתורצת קושיית הרא"ם.

וקל להבין, דברי פי חכם חן, שפתותיו דובבות בקבר.

(מרפא לנפש דף לד ע"ב)

'כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלהים וכו' אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד'. פירש רש"י, 'לא ישא פנים', אם תפרוק עולו. 'ולא יקח שוחד', לפייסו בממון.

שמעתי מאדוני מו"ח הרב הגאון [רבי בנימין וואלף רייכלס] זצ"ל, דיש לדקדק בפירוש רש"י על 'לא ישא פנים', אם תפרוק עולו - כלומר, שהקב"ה לא ימחל על פריקת עול האמונה והמצוות]. למה לא פירש כהרב הברטנורא על המשנה בפרקי אבות (פ"ד מ"ב), שאין לפניו לא עוולה ולא שכחה ולא משוא פנים ולא מקח שוחד. וזה לשונו, שאינו נושא פנים אפילו לצדיק גמור, שלא יענישנו על עבירה קלה שבאת לידו.

אלא על כרחך צריך לומר דרש"י אזיל לשיטתו, שפירש את מאמר הגמרא במסכת ברכות (דף כ:), אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם, כתוב בתורתך 'אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד', והלוא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב 'ישא ה' פניו אליך'. אמר להם, וכי לא אשא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך', והם מודקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה. וז"ל רש"י (מגילה כה: ד"ה משום ישא), שלא יאמרו הקב"ה נושא להן פנים, ואינן יודעין שכדאי הן ישראל לשאת להן פנים. כדאמרינן בברכות, לא כדאי הם ישראל לשאת להן פנים, אני אמרתי 'ואכלת ושבעת וברכת', והן מחמירין על עצמן עד כזית עד כביצה, ע"כ. הרי שרש"י פירש, שהקב"ה נושא פנים, כאשר בני ישראל כדאים וראויים לכך.

על כן לא היה יכול רש"י לפרש כאן על 'אשר לא ישא פנים', כפירוש

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים

נא לשלוח בקשה לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.